

มะเร็งเต้านมระยะกระจาย รักษาได้แบบองค์รวม

ศูนย์องค์รวมเพื่อการศึกษาและบำบัดโรคมะเร็ง สาขาวิชามะเร็งวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ ร่วมกับศูนย์ถันยเวชช์ฯ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ และองค์กรเอกชนภายนอก มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดกิจกรรมให้ความรู้สำหรับผู้ป่วยและผู้สนใจทั่วไป เรื่อง **“มะเร็งเต้านมระยะกระจาย รักษาได้แบบองค์รวม”** มุ่งเน้นให้ความรู้ในการรักษาผู้ป่วยมะเร็งระยะกระจายแบบสหสาขาวิชา โดยมีวิทยากรบรรยายในหัวข้อ ต่างๆ ดังนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงอรุณี เดชาพันธุ์กุล อาจารย์ประจำสาขาวิชามะเร็งวิทยา ภาควิชาอายุรศาสตร์ ให้ความรู้ในหัวข้อ **“การรักษา มะเร็งเต้านมระยะกระจายด้วยยาเคมีบำบัด”** ว่า มะเร็งเต้านมพบได้เป็นอันดับ ๑ ในผู้หญิงไทย อุบัติการณ์ผู้ป่วยรายใหม่ ๑๔,๐๐๐ ราย ต่อปี และร้อยละ ๒๐ ของผู้ป่วยมักจะมาพบแพทย์ในระยะกระจาย ซึ่งไม่สามารถรักษาได้หายขาดได้ แต่การรักษามีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยืนยาวและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การรักษามะเร็งเต้านมระยะกระจายมี ๓ วิธีด้วยกันคือ การรักษาด้วยยาเคมีบำบัด การฉายแสง และการรักษาแบบประคับประคอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ป่วยแต่ละรายตามแผนการรักษาที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งในปัจจุบันการรักษาด้วยยามี ๓ กลุ่มหลัก คือ ยาเคมีบำบัด ยาต้านฮอร์โมน และยาออกฤทธิ์แบบมุ่งเป้า

กลุ่มแรก คือ ยาเคมีบำบัด มีหน้าที่กำจัดเซลล์ที่แบ่งตัวเร็ว มีทั้งแบบชนิดฉีดซึ่งจะให้ทางหลอดเลือดดำส่วนปลายหรือในบางรายจะให้ทาง PORT-A-Cath ในกรณีที่หาเส้นเลือดยาก และยาเม็ดแบบกิน การออกฤทธิ์ของยาเคมีบำบัดสามารถรักษาได้กับทุกชนิดของมะเร็งเต้านมและเนื่องจากยาเคมีบำบัดส่งผลทำลายเซลล์ปกติของร่างกายได้เช่นเดียวกันกับเซลล์มะเร็ง จึงมีโอกาสเกิดผลข้างเคียงต่อผู้ป่วยได้ คือ ทำให้เกิดอาการเพลีย เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน เจ็บปาก เจ็บคอ ผม่วรง ซาปลายมือปลายเท้า เจ็บบริเวณเส้นเลือดดำตำแหน่งที่ให้ยาเคมีบำบัด มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อในกระแสเลือดได้ง่ายขึ้นเพราะยาเคมีบำบัดไปทำให้การสร้างเม็ดเลือดจากไขกระดูกหนึ่งในนั้นคือเม็ดเลือดขาวลดลง ทำให้ภูมิคุ้มกันต่ำลง

และเส้นเลือดอักเสบ ผลข้างเคียงดังกล่าวขึ้นกับชนิดของยาเคมีบำบัดที่ได้รับ ส่วนใหญ่ มะเร็งเต้านมมีผลตอบสนองต่อการรักษาดีมากกว่ายาเคมีบำบัดเมื่อเทียบกับมะเร็งชนิดอื่นๆ มะเร็งเต้านมจัดเป็นหนึ่งในมะเร็งที่มีทางเลือกในการรักษา มียาที่ดีขึ้นทำให้มีผลการรักษาที่ดีขึ้นมากในปัจจุบัน

ทั้งนี้ วิธีการปฏิบัติตัวเมื่อได้รับยาเคมีบำบัดเพื่อให้ผลข้างเคียงเกิดน้อยหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตน้อยที่สุด ได้แก่ การรับประทานอาหารที่สุกและสะอาด ปรุงอาหารด้วยความร้อน ล้างมือบ่อยๆ เพื่อลดโอกาสการติดเชื้อ หลีกเลี่ยงหรือไม่อยู่ใกล้กับคนที่ เป็นหวัด ดูแลทำความสะอาดร่างกายตามหลักสุขอนามัย ดื่มน้ำอย่างน้อย ๒ ลิตรต่อวัน หากมีอาการจากผลข้างเคียงของยาเคมีบำบัดรุนแรง เช่น คลื่นไส้ อาเจียนหรือถ่ายเหลวเกิน ๖ ครั้งต่อวัน ต้องรีบไปโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด โดยเฉพาะถ้ามีอาการใช้ร่วมด้วย เนื่องจากมีโอกาสเสียชีวิตจากการติดเชื้อรุนแรงได้จากภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำ

กลุ่มที่สอง ยาต้านฮอร์โมน เนื่องจากมะเร็งเต้านม ร้อยละ ๗๐-๘๐ ใช้ฮอร์โมนเพศหญิงคือฮอร์โมนเอสโตรเจนในร่างกายกระตุ้นให้เซลล์มะเร็งโตขึ้น การรักษา คือ การใช้ยาเพื่อไปขัดขวางการสร้างฮอร์โมน หรือทำให้ฮอร์โมนที่สร้างขึ้นมานั้นทำงานไม่ได้ ซึ่งยาที่ใช้มีทั้งแบบฉีดและแบบกิน ยาดังกล่าวจะมีผลข้างเคียงกับผู้ป่วยน้อยกว่ายาเคมีบำบัดแต่จะมีผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น ทำให้มีอาการร้อนวูบวาบ เหงื่อออกมาก ช่องคลอดแห้ง ตกขาวมากขึ้น ปวดตามข้อ กระดูกบาง กระดูกพรุน ลิ้มเลือดอุดตัน และมีโอกาสเป็นมะเร็งเยื่อบุโพรง

มดลูกได้ หากผู้ป่วยมีอาการเลือดออกทางช่องคลอดผิดปกติ ควรรีบไปตรวจทันที การรักษาด้วยยาต้านฮอร์โมนจะให้เฉพาะผู้ป่วยที่มีผลตัวรับฮอร์โมนเป็นบวกเท่านั้น และจะให้ยาต้านฮอร์โมนในช่วงที่โรคสงบหรือให้หลังจากที่ผู้ป่วยรับยาเคมีบำบัดครบไปแล้ว

กลุ่มที่สาม ยาออกฤทธิ์แบบมุ่งเป้า จะมีการนำชิ้นเนื้อ มะเร็งไปตรวจเพื่อหาว่ามีตัวกระตุ้นหรือการส่งสัญญาณฮอร์โมน (Her2+) ที่มีผลไปกระตุ้นให้ก้อนมะเร็งโตเร็วขึ้น โรคจะมีความรุนแรงกว่าปกติ การรักษาคือ การให้ยาที่ไปขัดขวาง ยับยั้ง การส่งสัญญาณ มะเร็งจะตายหรือเล็กลง ซึ่งยารักษาแบบมุ่งเป้า นี้สามารถรักษาร่วมกับยาเคมีบำบัดและยาต้านฮอร์โมนได้ในผู้ป่วยที่ตรวจพบฮอร์โมน (Her2+)

นอกเหนือจากการรักษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีการรักษาที่สำคัญอีกทางหนึ่ง คือ การรักษาแบบประคับประคองตามอาการโดยรักษาร่วมกับการรักษาตามมาตรฐาน เป็นการรักษาผู้ป่วยตามอาการเพื่อให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการใช้ยารักษาตามอาการหรือการรักษาด้วยวิธีอื่นๆ เช่น การใช้ยาในการรักษาอาการต่างๆ เช่น ยาแก้ปวด ยาแก้อาการระคายเคือง ยาลดสมองบวมจะใช้ในกรณีที่มีการกระจายไปที่สมอง จะเป็นยากลุ่มสเตียรอยด์ ยาลดภาวะการแทรกซ้อนจากมะเร็งกระจายไปที่กระดูกจะช่วยลดโอกาสการเกิดกระดูกหักหรือ

กระดูกทับไขสันหลัง การเจาะระบายน้ำในช่องปอดในกรณีที่มีผู้ป่วยมีน้ำในช่องปอดเพื่อบรรเทาอาการเหนื่อยให้กับผู้ป่วย

นอกจากนี้ **แพทย์หญิงรุ่งอรุณ จิระตราฐ** อาจารย์ประจำหน่วยรังสีรักษา ภาควิชารังสีวิทยา ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมเรื่อง การรักษามะเร็งเต้านมระยะกระจายด้วยการฉายแสงว่า มะเร็งสามารถกระจายไปได้ทุกที่ทุกเซลล์ในร่างกาย และสามารถใช่วิธีการฉายแสงเพื่อบรรเทาอาการที่ตำแหน่งแพร่กระจายของมะเร็งได้เพื่อทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งตำแหน่งของการกระจายสามารถสังเกตได้จากอาการแต่ละอย่าง ขึ้นอยู่กับตำแหน่งของก้อนที่กระจายไปว่าอยู่ตรงไหน ดังนี้

- มะเร็งกระจายไปที่ต่อมน้ำเหลืองและผิวหนัง จะมีตุ่ม ก้อนตามผิวหนัง แผลแตก
- มะเร็งกระจายไปที่ปอด จะมีอาการไอ เหนื่อย หอบ เจ็บหน้าอก
- มะเร็งกระจายไปที่ตับ จะปวดท้อง ตับโต ตัวเหลือง ตาเหลือง ตับอักเสบ
- กระจายไปที่กระดูก ลักษณะอาการ คือ ปวดบริเวณหลัง กระดูก กระดูกหัก
- มะเร็งกระจายไปที่สมอง ลักษณะอาการ คือ อ่อนแรง พวดจาหลับสน ชัก เดินเซ ปวดหัว

สุดท้ายนี้ **ดร.นายแพทย์สกล สิงหะ** อาจารย์ประจำภาควิชาศัลยศาสตร์ และหัวหน้าหน่วยชีวทันตภิบาล ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับ “Facing to the end of life” (การเผชิญความตาย) ผ่านกิจกรรมดนตรีบำบัด (Music Therapy) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมรู้สึกผ่อนคลาย และได้เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยในภาวะใกล้ตาย แนะนำการเตรียมตัวในการเผชิญความตาย ช่วยผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้ผู้ป่วยเผชิญความตายแบบตายดี ตอบสนองตามความต้องการของผู้ป่วยโดยการดูแลช่วยเหลือจากครอบครัวและบุคลากรทางสาธารณสุข ♦